
Михайло Димид

ОДНАКОВА ГІДНІСТЬ ВСІХ ХРЕЩЕНИХ

Другий Ватиканський Собор був виявом і поштовхом для глибокої переміни поняття Церкви і самого життя Церкви. Соборові послання найбільше заторкнули і збудили мирян. На підставі Святого Письма, яке говорить про спільне священство вірних, отці собору в новий спосіб описали ідентичність і місію всіх християн. Вони кількома дорогами, в ясний спосіб, сказали те, що Іван Павло II висловив в одній промові до мирян в Толедо (Еспанія): «Ви Церква!». Мирянські рухи прийняли з радістю це потвердження їхньої церковности і послідовно пробують достосувати до власної ідентичности і до власної дії теологічно-пасторальні потягнення, які з того випливають. Ця правда стала заохотою організуватися і шукати нові й актуальні вияви християнського свідчення. Так то II Ватиканський Собор розпочав такий розвиток, який дав багатьом мирянам глибоке відчуття до всього, що церковне.

Миряни переконані, що вони зможуть сповнити їхню відповідальну місію в Церкві. Вони, однак, очікують, щоб церковне законодавство признало їм співвідповідальність в місії Церкви, даючи для цього конкретні вияви.

В цьому новий Кодекс канонічного права їх не розчарує. Вже з першого погляду ми можемо віднайти думку, яку Іван Павло II висловив 25 січня

1983 р. в апостольській конституції «Законо священої дисципліни»: «Знаряддя, яким є Кодекс, вповні відповідає природі Церкви, головню як це загально запропонував ІІ Ватиканський Собор, а зокрема соборова церковна доктрина... З того виходить, що це що становить суттєву «новість» ІІ Ватиканського Собору, в лінії із законодавчою традицією, спеціально у відношенні до еклезіології, так само становить «новість» нового Кодексу... Між елементами, які характеризують правдивий образ Церкви, мусимо головню покласти наголос на... доктрину, через котру всі члени Божого Люду, в питоменний кожному спосіб, беруть участь в потрійній Христовій власті... До цієї доктрини долучується також і та, яка відноситься до обов'язків і прав вірних, а головню мирян.

Дійсність Святого Письма — це однакова гідність всіх хрещених. Кодекс передає цю дійсність і уживає термін «крістіфіделес» у відношенні до всіх членів Церкви без різниці. Ця так висловлена правда стає головним чинником законодавства.

Важним є підкреслити, що новий Кодекс говорить тим самим «тоном», що документи ІІ Ватиканського Собору і що соборовий пасторальний напрям, який не бажав робити ніяких догматичних засудів. Навіть у своїй термінології Кодекс відповідає Соборові. В противенстві до звичного законодавчого стилю, Кодекс не дуже формулює стислі принципи і наслідки переступу, а радше поради; порівняти до Кодексу з 1917 року, то тут зменшено норми на третину. Новий Кодекс є щось більше як сукупність законів і заборон; його можна порівняти до «катехизму для старших».

В цій перспективі оголошення нового Кодексу виникає завжди актуальне питання, яке підніс Р.Сом, про альтернативу між «Церквою, провадженою правом» (Рехтскірхе) і «Церквою, провадженою любов'ю» (Лібескірхе). Нині багато людей говорять, що буцім то народ Нового Завіту є ворожо наставлений до закону й права, та, основувшись на тім, принципово відкидають церковне законодавство. Однак, хто серйозно застановиться над питанням, зрозуміє, що суспільність не може абсолютно обійтись без якогось порядку і права. Також і ті, що в ім'я Нового Завіту поборюють будьяку форму права в Церкві, з надбанням глибшого знання про питання, прийдуть до іншого висновку. Навіть протестантський богослов Е.Кейземанн кладе акцент на «речення священного права» (Зетце гайліген Рехтс), які вже в Новім Завіті вложили основні поняття порядку в Церкві перших часів. Щодо важности законів Кейземанн твердить: «Бог не дозволяє, щоб люди робили собі, що хотять. Він сильніше зв'язує серця, ніж всякий інший законодавець... Його право наказує повне підпорядкування з боку вільних людей. Це є право і закон в тій мірі, що проклинає тих, що опираються. Це є Дух в тій мірі, що дає можливість послухати, тим, що бачать» (Егзегетіше Ферзухе унд Бесіннунген, том ІІ, стор. 76., Гетінген, 1967).

Це якраз вірність Кодексу до ІІ Ватиканського Собору, яка робить нам ясніше зрозуміння сенсу церковного права. Ми б справді зле розуміли церковне право, якщо б його пояснювали як самооборону церковних служителів або просто як окреслення церковних компетенцій. Ціль Кодексу є натомість, щоб послужити впорядкованій співпраці в Церкві, послужити спільному священству всіх вірних.

Старозавітній текст, на якому базується поняття царського священства (Вих. 19,4) є так званий «орлиний стих». З початку Сінайського оповідання об'явлено, що Бог вибирає собі народ. Текст явно показує, що в основі царського священства є Божа спасенна ініціатива. Це Він перемінює народ у свою власність і його освячує. Святість тих, що Бог вибрав, робить їх здібними стати носителями спасіння для всіх інших народів. Це примушує їх передавати іншим отриману благодать і свідчити про Господа.

